

Іван Мищак,
старш. наук. співроб. відділу формування інформаційних ресурсів
Фонду Президентів України,
д-р істор. наук, проф.

ВІЙНА РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ: АНАЛІЗ ІНТЕРНЕТ-МЕДІА

(аналітичний огляд зарубіжної преси про події в Україні за 1–31 липня 2024 року)

Опубліковано: Мищак І.М. Війна росії проти України: аналіз інтернет-медіа(аналітичний огляд зарубіжної преси про події в Україні за 1–31 липня 2024 року) // Україна у відгуках зарубіжної преси. 2024. Вип. 7 (185). С. 6–24.

В огляді публікацій інтернет-медіа за липень 2024 року було проаналізовано 36 інтернет-версій медіаресурсів 18 країн світу. Найбільшу активність у висвітленні української тематики проявили інтернет-видання Угорщини (16 %), Іспанії (12 %), Франції (10 %), Литви, Польщі, Словаччини та Латвії (по 6 %), Чехії та Італії (по 5 %), Японії, Німеччини, Швеції, Нідерландів та Естонії (по 4 %), Бельгії (3 %) (див. *діаграму 1*).

Лідерами серед закордонних медіа за кількістю та часткою публікацій на українську тематику стали: угорські газети «Nepszava» (8,43 %) та «Portfolio» (7,87 %), іспанська «ABC» (7,30 %), французька «Le Monde» (5,62 %), іспанська «El Mundo» (4,78 %), польська «Rzeczpospolita», латвійська «Neatkarīgā Rīta Avīze» та французький журнал «L'Obs» (по 3,93 %), литовська «Verslo žinios» (3,65 %) та чеська «Aktuálně.cz» (3,09 %) (див. *діаграми 2, 3*).

Угорські видання «Portfolio» та «Nepszava» посідають перше місце за висвітленням української тематики. Угорські журналісти описують візит прем'єр-міністра Угорщини В. Орбана в Україну. Відзначено позитивну реакцію українських медіа на його візит до Києва. Разом із тим вказується на загалом критичні відгуки українських журналістів щодо політики Угорщини в контексті російсько-української війни, трактування Угорщини в Україні як союзника росії. Оглядачка «Nepszava» М. Гал розцінює візит як частину головування Угорщини в ЄС, а не як самостійну ініціативу. За її словами, візит також підкреслив зміну позиції В. Орбана, який раніше розглядав Президента України В. Зеленського як супротивника. Водночас М. Гал вказала на те, що навіть під час візиту в Україну В. Орбана угорський міністр закордонних справ спілкувався з російським колегою, що, на її думку, підкреслює подвійність позиції Угорщини. Журналістка також звернула увагу, що росія та США по-різному відреагували на візит прем'єр-міністра Угорщини В. Орбана в Україну: у Москві не коментували його, а у Вашингтоні підкреслили, що єдиним виходом із ситуації є «повне виведення російських військ з України». В іншій статті М. Гал порівнює плани щодо мирного врегулювання російсько-українського конфлікту, запропоновані В. Орбаном і Д. Трампом. В. Орбан сподівається, що Д. Трамп, якщо буде обраний, зможе вирішити конфлікт, вважаючи його «миротворцем». Однак журналістка зауважує, що Д. Трамп підтримує збільшення військової допомоги Україні та продовження санкцій проти росії, що суперечить позиції В. Орбана. Натомість Я. І. Сіртес стверджує про безглуздість миротворчих місій без чіткого плану та розуміння, якого саме результату хочуть досягти. Автор зазначає, що для успішного миротворчого процесу необхідно мати ряд

передумов, включаючи прийняття посередника обома сторонами, неупередженість, наявність чіткої стратегії та великі ресурси. У випадку з Україною ніхто наразі не має уявлення про те, як має виглядати новий міжнародний порядок, а без цього будь-які зусилля будуть безрезультатними, переконаний автор. Своєю чергою репортери «Portfolio» вважають, що В. Орбан візитом до Києва намагався показати себе сильним політиком для Брюсселя та власної країни. Дописувачка «Nepszava» А. Гусар відзначає націоналістичну політику уряду В. Орбана, зокрема його вимоги до України щодо зміни виборчої системи та мовного законодавства для забезпечення прав угорської меншини. Авторка критикує такі вимоги як нереалістичні та такі, що не враховують інтересів України, яка перебуває у стані війни. Оглядачка «Nepszava» К. Халмаї описує створення нової фракції «Патріоти за Європу» (PFE) в Європейському Парламенті. Зазначено, що фракція об'єднує радикальні популістські та націоналістичні партії з 12 країн, включаючи угорську «Fidesz». Згадується, що нова група не має єдиної позиції щодо відновлення суверенітету України. Разом із тим наголошено, що інші основні демократичні фракції Європейського Парламенту планують «звести стіну» навколо цієї нової групи, щоб не допустити її до керівних посад, вважаючи, що вони прагнуть зруйнувати, а не реформувати ЄС. Р. Фрісс у статті для «Nepszava» пише про безпідставність погроз росії щодо розміщення американських ракет у Європі. Автор наводить слова пєскова, який попереджає європейські країни про можливі наслідки, але зазначає, що такі погрози лише посилюють напруженість без реальних підстав. Р. Фрісс підкреслює, що росія, розпочавши війну проти України, намагається відновити свій імперський вплив на шкоду українському народу та іншим східноєвропейським націям. Низка статей угорських медіа присвячена питанням постачання російської нафти в Угорщину через Україну. Іштван Марніц у статті для «Nepszava» розглядає вплив українського обмеження на постачання російської нафти до Угорщини, нагадуючи читачам, що обмеження стосуються російських нафтопостачань через українську частину трубопроводу «Дружба». Проте в Угорщині стверджують, що ці обмеження не спричинили серйозних перебоїв у постачанні. Також підкреслено, що угорський уряд готовий до конфлікту з Україною через це обмеження і заявив про можливе блокування європейської допомоги Україні до вирішення питання. З іншого боку, у статті А. Вайнгардта на «Portfolio» зазначається, що в останні дні Угорщина досягла історичних обсягів експорту електроенергії в Україну. Це сталося через те, що російські атаки пошкодили українську енергетичну інфраструктуру, змушуючи Україну збільшити імпорту електроенергії. Так, у червні Угорщина стала головним постачальником електроенергії до України, забезпечуючи 42 % імпорту. В іншій статті авторка зауважує, що постачання електроенергії до України призводить до зростання цін на внутрішньому ринку Угорщини.

Іспанські інтернет-видання «ABC» та «El Mundo» за часткою публікацій про Україну посідають друге місце серед закордонних інтернет-медіа. Іспанські журналісти продовжують інформувати про надання допомоги нашій державі, яка включає екскаватори, протитанкові ракети та десяток бойових танків Leopard 2A4. Іспанські медіа багато пишуть про події на фронті, де українські війська поволі відступають перед переважаючими силами росіян, які засипають українські позиції керованими авіабомбами. Також низка репортажів розповідає про масовані російські ракетні атаки на українські міста, які поєднуються із запуском десятків безпілотників. За інформацією «El Mundo», масове використання цих технологічних засобів терору має причини: таким чином протиповітряна оборона стає насиченою, і їй набагато складніше збивати багато цілей через синхронність і гіпершвидкість, з якою вони вриваються в міста. Приклад такої злочинної тактики – обстріл київської дитячої лікарні «Охматдит»

балістичною ракетою, найточнішою у своєму арсеналі. Розташування лікарні – добре відоме в росії місце, і якщо снаряд такого масштабу і технології прилетів в цей центр, дуже важко подумати, що це сталося через помилку, підсумовує автор статті. В репортажі «АВС» також йдеться про ракетний удар по дитячій клініці «Охматдит». Однак оглядач акцентує увагу на почуттях, які у зв'язку з цим переживають українці. Він пише про періодичні сцени хаосу, паніки та безпорадності, а також прояви згуртованості й солідарності з боку сотень сусідів, військових і працівників, які принесли воду та долучилися до роботи з розбирання завалів одразу ж після обстрілу. «АВС» окремо відзначає намагання росіян зруйнувати українську енергосистему. Водночас автори статті констатують, що менш ніж через два роки після першої кампанії російських атак на електроенергетичну систему, яка позбавила мільйони українців постійного енергопостачання на місяці, Україна знову звикла до відключень електроенергії цього літа та швидко працює, щоб уникнути другої зими в темряві, сприяючи когенерації та заохоченню приватного виробництва електроенергії. Іспанські журналісти інформують про гібридні підходи росіян і їхні спроби зруйнувати опір українців з середини. Так, наводиться інформація Служби безпеки України про знешкодження групи з 19 агентів федеральної служби безпеки росії, які планували підпалити торговельні центри, АЗС, аптеки та ринки в Україні, Польщі та країнах Балтії. «Організатора» угруповання та його спільника затримали українські спецслужби та поліція в Івано-Франківській області. За даними СБУ, осередок підтримував контакт із співробітниками російських спецслужб, які дистанційно координували його діяльність. У матеріалі «АВС» йдеться про те, що Україна уникла дефолту за своїм зовнішнім боргом, досягнувши угоди з декількома кредиторами, але попереду постає ще більше проблем, оскільки економіка відновлюється, але страждає від невизначеності на тлі війни. «El Mundo» пише про вшанування в Україні пам'яті відомої письменниці В. Амеліни, яку рік тому убила російська ракета в Краматорську, де вона супроводжувала групу колумбійських письменників, щоб допомогти навести мости між Україною та Латинською Америкою. Видання нагадує, що В. Амеліна є однією з понад 110 українських письменників та інших митців, які загинули внаслідок російського вторгнення. Продовжуючи тематику української культури, «El Mundo» повідомляє, що в Мадриді починається національна подорож київського балету, під час якої труп виконуватиме «Лебедине озеро», «Дон Кіхота» та «Лускунчика» по всій Іспанії. Окрім мистецької, вистава також має гуманітарну мету для реагування на війну в Україні. Зокрема, до кінця лютого 2025 року компанія-промоутер виділить ЮНІСЕФ 1 євро від вартості кожного проданого квитка. Завдяки зібраним коштам можна гарантувати, що понад 660800 українських хлопчиків і дівчаток в Україні та сусідніх країнах продовжуватимуть мати доступ до медичної допомоги, захисту, освіти та питної води.

Французькі видання «Le Monde» та «L'Obs», які посідають третє місце серед закордонних медіа за висвітленням української тематики, акцентують увагу на політичних змінах у Європі, пов'язаних із російсько-українською війною. Ф. Жаке і Ф. Рікар на шпальтах «Le Monde» описують розділеність та вразливість європейських країн у контексті саміту НАТО через внутрішні політичні кризи та розбіжності зі США щодо росії й України. Зазначається, що Е. Макрон й О. Шольц стикаються з внутрішніми проблемами після виборів до Європарламенту, а також з різницею у підходах до росії та України. Е. Макрон відкладає свій приїзд до Вашингтона через політичну кризу у Франції, тоді як О. Шольц зазнає політичної дискредитації після виборів. Водночас оглядачі констатують, що дві країни реагують по-різному. Німеччина відмовляє Україні у вступі в НАТО, щоб не викликати конфлікт із кремлем,

тоді як Франція прагне визначити шлях до атлантичної інтеграції України разом із країнами Центральної Європи та Великою Британією. У цьому контексті журнал «L'Obs» наводить запевнення президента Франції Е. Макрона під час пресконференції у Вашингтоні своїх союзників по НАТО, що Франція продовжуватиме виконувати свої міжнародні зобов'язання та підтримувати Україну стільки, скільки буде потрібно. Е. Макрон наголосив, що політичні сили, які становлять більшість у французькому парламенті, підтримують ці напрями, і спростував наявність значної опозиції допомозі Україні. Ряд репортажів французьких видань присвячено масштабним ракетним атакам росії по цивільних об'єктах в Україні. Наголошено, що лише в день атаки по дитячій лікарні «Охматдит» ці удари призвели до загибелі щонайменше 41 особи, включаючи дітей. На переконання французьких журналістів, кількість жертв свідчить про погіршення антиракетної оборони України. У статті Ж.-Ф. Лефьєва в «Le Monde» розглядається ситуація з битвою за Крим між Україною та росією. Автор стверджує, що після отримання українською армією американських ракет великої дальності АТАСМС Україна активізувала удари по російських засобах ППО в Криму, намагаючись порушити логістичні шляхи ворога. Так, після прибуття АТАСМС удари стали щоденними, зокрема по російських батареях С-300 та С-400. Експерти пояснюють успіхи України характеристиками АТАСМС, які можуть обходити російські системи ППО. Натомість французькі медіа пишуть про активізацію російських дронів. У статті для «Le Monde» Е. Гріншпан повідомляє, що російські безпілотники використовують штучний інтелект для виявлення цілей і завдають значних втрат українцям завдяки точній розвідці. Як наслідок, Україна шукає дороге військове рішення для протидії цьому пануванню в повітрі. Французькі журналісти відзначають той факт, що росія відкрито підтримала партію «Національне згуртування» (RN) напередодні другого туру виборів у Франції. Уряд рф висловив надію на прихід до влади ультраправих сил, опублікувавши фотографію М. Ле Пен із переможною заявою. Це викликало занепокоєння серед французьких розвідслужб, які побоюються можливої змови між RN і росією. За інформацією «Le Monde», європейські політики також занепокоєні, оскільки це може вплинути на позицію Франції щодо підтримки України. Своєю чергою у статті Т. Вілара в журналі «L'Obs» йдеться про те, що Д. Барделла, лідер «Національного об'єднання» (RN), після поразки на парламентських виборах у Франції очолив нову політичну групу «Патріоти за Європу», створену угорським прем'єр-міністром В. Орбаном. Ця нова структура, до якої входить також партія В. Orbana «Фідес» та інші крайні праві партії Європи, виступає проти підтримки України. Т. Райнтке з фракції Зелених зазначила, що ця коаліція прокремлівських та крайніх правих сил є подарунком москві і спрямована на дестабілізацію європейської демократії.

Аналіз співвідношення сфер огляду української проблематики у зарубіжних інтернет-виданнях упродовж липня 2024 року засвідчив, що оглядачами більш активно оцінювалися роль і місце нашої держави у світовій політиці (71 %). Безпосередньо російському вторгненню в Україну в оглядах закордонних медіа приділено значно менше уваги (29 %) (див. діаграми 4, 5).

Російське вторгнення в Україну в закордонних інтернет-медіа за структурою висвітлених питань виглядає так: соціально-культурне життя українського суспільства – 17 %, візити іноземних високопосадовців до України – 14 %, воєнні злочини росії в Україні – 13 %, прогнози та коментарі щодо ситуації на фронті – 11 %, портрети українського спротиву – 8 % (див. діаграму 6).

Російське вторгнення в Україну найчастіше висвітлювалося: іспанськими газетами «ABC» (21,15 %) та «El Mundo» (11,54 %), угорською газетою «Nepszava» та

французькою «Le Monde» (по 7,69 %), словацьким виданням «Denník N» (4,81 %), чеською газетою «Aktuálně.cz», італійською «Avvenire» та шведською «Aftonbladet» (3,85 %), угорською газетою «Portfolio» та французьким журналом «L'Obs» (по 2,88 %) (див. діаграму 7).

Упродовж липня 2024 року соціально-культурне життя українського суспільства залишалось головною темою обговорення в закордонних інтернет-медіа.

У статті Т. Нуазета у французькому журналі «L'Obs» розповідається про документальний фільм «Український вогонь», знятий Б. Монтелом та А. Б. Руелем, який показує життя молодих українських спортсменів під час війни. Режисери слідували за підготовкою п'яти атлетів до Олімпійських ігор у Парижі, незважаючи на обстріли та небезпеки. Один з героїв фільму, Володимир, був поранений на фронті та прагне представляти Україну на Паралімпійських іграх. Фільм відображає вплив війни на тренування спортсменів та їхнє повсякденне життя. Авторам вдалося показати силу духу та надію українських атлетів. Олімпійську тематику продовжує шведська «Aftonbladet». Видання інформує, що з моменту вторгнення росії в Україну було вбито майже 500 українських спортсменів і тренерів. Україна їде на Олімпіаду в Парижі з найменшим за всю історію складом – 140 учасників. Оглядач цитує українську легкоатлетку Н. Добринську, яка виграла олімпійське золото 2008 року. Вона каже, що «Олімпіада означає більше, ніж змагання, а спортсмени, які представляють Україну, їдуть туди не лише заради себе, а й для того, щоб весь світ побачив, що нас не перемогли». Британська газета «The Guardian» присвятила репортаж українській фехтувальниці О. Харлан, яка після здобуття бронзи на Олімпіаді в Парижі заявила, що це послання всьому світу – Україна ніколи не здасться. Спортивний кореспондент «The Guardian» Н. Еймс зазначив, що її перемога була заради людей на батьківщині, де кожна перемога, якою б вона не була, сповнена сенсу, який мало хто може зрозуміти ззовні. Це було заради тих, хто віддав свої життя, борючись за те, щоби спортсмени України могли вільно змагатися. Я. Буше на шпальтах французької газети «Le Monde» обговорює участь української тенісистки М. Костюк у турнірі Ролан Гаррос. М. Костюк, яка наразі є 19-ю ракеткою світу, продовжує приносити надію своїй нації на Олімпійських іграх 2024 року. Вона висловила політичну позицію, відмовившись потискати руку тенісистці з Білорусі, що викликало негативну реакцію публіки. Журналіст відзначає, що М. Костюк активно виступає проти війни в Україні та критикує недостатню реакцію спортивних організацій на агресію росії. Чеська оглядачка «Reflex» К. Кадлецова пише про О. Сенцова, українського кінорежисера, сценариста та письменника, який приїхав на кінофестиваль у Карлових Варах разом зі своєю партнеркою та матір'ю їхнього маленького сина В. Велч, директоркою української Amnesty International. Він приніс свої Real кадри, зняті прямо в передовій траншеї під час наступу на Харків у 2022 році на камеру, прикріплену до захисного шолома. Авторка наголошує, що сьогодні режисер О. Сенцов – передусім лейтенант української армії, який воює в польових умовах зі своїм підрозділом. Але він також відомий світові як громадський діяч, колишній в'язень кремля та лауреат премії імені Сахарова за свободу думки. Канадсько-український диригент К.-Л. Вілсон у статті для британської газети «The Guardian» розповідає про «Український оркестр свободи», який був створений після повномасштабного вторгнення росії в Україну за підтримки Національної варшавської опери та Метрополітен-опера. До його складу входять українські музиканти, які є учасниками європейських оркестрів, та інструменталісти, які грають в українських колективах. Оркестр продовжує свою боротьбу за волю України з революційною музикою, яка була створена у відповідь на гноблення – від *Vesna Lacrimosa* В. Польової до Дев'ятої симфонії Бетховена. Концерти в рамках

міжнародного туру, які нагадуватимуть світу про боротьбу українців, заплановані у Варшаві, Лондоні, Нью-Йорку та Вашингтоні.

Візита іноземних високопосадовців до України на другому місці топ-тем закордонних інтернет-медіа.

Низка західних видань висвітлює й коментує перший за час повномасштабної війни візит угорського прем'єр-міністра В. Орбана в Україну після того, як Угорщина прийняла головування в ЄС. Більшість видань досить критично оцінює мирний план угорського лідера, якого називають проросійським. Так, оглядач італійської «Avvenire» зауважує, що політик закликав до негайного припинення вогню та прискорення мирних переговорів. Відповідь В. Зеленського була однозначною: переговори – так, але капітуляція – ні. Президент України також підкреслив, що український уряд готує умови для угоди про вступ до ЄС і цей процес вимагає «поступу та динамізму». Словацьке видання «Denník N» звертає увагу на те, що прем'єр-міністр Угорщини перебрав головування в ЄС і водночас намагається представити себе другом Д. Трампа. Журналіст іспанської «El Mundo» підкреслює той факт, що В. Орбан не уточнив, чи він виконував місію в Україні як лідер країни, яка головує в Європейському Союзі, чи це була поїздка для вирішення національних проблем під керівництвом й алібі ЄС. Ці сумніви продовжує журналіст латвійської «Neatkarīgā Rīta Avīze», який нагадує, що Угорщина не є другом України і завжди всіма силами намагається перешкодити Україні у війні проти росії, а в політичних колах Євросоюзу дії В. Орбана вже стають нестерпними і назріває питання: чи є Угорщина взагалі Європою і чи має вона бути в Євросоюзі? Зі свого боку, йдеться у статті, В. Орбан це добре розуміє і намагається балансувати – тому відбулася поїздка до Києва та зустріч із В. Зеленським, яка продемонструвала для Євросоюзу те, що Угорщина прагматична та компромісна країна. Сумніви щодо щирості В. Орбана є наскрізною темою редакційної статті литовського видання «Verslo žinios», в якій міститься нагадування про те, що Європейський Парламент прийняв необов'язкову резолюцію, в якій підкреслюється відмова Угорщини від демократичних цінностей і ставиться під сумнів, як вона може взяти на себе шестимісячне головування в ЄС. На думку редакції видання, вже з перших днів головування Угорщини видно, що сумніви євродепутатів були висловлені неспроста. В. Орбан, йдеться далі, поспішив виконати «указ» свого друга в москві: спочатку поїхав до Києва, щоб переконати Президента України В. Зеленського домагатися «швидкого припинення вогню» з росією, щоб прискорити мирні, «справедливі» переговори, а потім угорець поїхав до москви отримати нові вказівки путіна. Нідерландська «Algemeen Dagblad» інформує своїх читачів про те, що перша закордонна поїздка нового уряду Нідерландів відбулася до Києва та портового міста Одеса. Новий міністр закордонних справ К. Велдкамп заявив, що війна в Україні дуже важлива також і для їхньої безпеки і що йому приємно особисто запевнити Президента України В. Зеленського у підтримці Нідерландами його країни. Словацька «Denník N» й італійська «Avvenire» пишуть, що Папа Римський відправляє до Києва одного з найвищих представників Ватикану – П. Пароліні, який уже відвідував Україну. Кардиналу, який очолює Державний Секретаріат Святого Престолу, було доручено Папою представляти його на заключних церемоніях паломництва українських католиків латинського обряду 21 липня на Марійському паломницькому місці в Бердичеві. Підкреслено, що представник ватиканської дипломатії також зустрінеться з українськими політичними діячами.

Роль і місце України у світовій політиці за структурою висвітлених у липні 2024 року питань виглядає так: вплив російського вторгнення в Україну на світову політику й економіку – 24 %, реакція світових політиків, діячів та організацій – 21 %, мирні

пропозиції та переговорний процес – 13 %, збройна допомога Україні – 8 %, інтеграція України до НАТО; закордонні візити українських державних та громадських діячів – по 5 % (див. діаграму 8).

Найчастіше роль і місце України у світовій політиці упродовж аналізованого періоду висвітлювали: угорські видання «Portfolio» (9,92 %) та «Nepszava» (8,73 %), латвійська газета «Neatkarīgā Rīta Avīze» (5,16 %), французька «Le Monde» та польська «Rzeczpospolita» (по 4,76 %), французький журнал «L'Obs» (4,37 %), литовські газети «Verslo žinios» (3,97 %) та «Lietuvos rytas» (3,57 %), німецький журнал «Focus» (3,17 %) та чеське видання «Aktuálně.cz» (2,78 %) (див. діаграму 9).

Вплив російського вторгнення в Україну на світову політику й економіку належить до найбільш висвітлюваних питань у світових медіа.

Японська «Japan Today» рефлексує на зустріч лідерів НАТО з нагоди 75-ї річниці Альянсу. Зазначається, що вони шукають способи збільшити підтримку України, оскільки смертоносні російські удари та політична невизначеність на Заході викликають нові занепокоєння. На саміті у Вашингтоні президент США Д. Байден прагне згуртувати Захід, а також заспокоїти американських виборців на тлі інтенсивного передвиборчого контролю. Він оголосив про нову систему протиповітряної оборони для Києва та закликав до єдності проти путіна. Окремо підкреслено те, що Д. Байден запросив на саміт Президента України В. Зеленського, а також лідерів чотирьох ключових тихоокеанських партнерів – Японії, Південної Кореї, Австралії та Нової Зеландії – оскільки він прагне посилити роль НАТО в контролі за Китаєм. Автори статті у французькій «Le Monde» Е. Б'єнвеню, А.-Ф. Гівер, Х. Хорман, Ф. Жаке та Е. Вінсент розглядають ремілітаризацію східного флангу НАТО через загрозу з боку росії та підготовку Альянсу до можливого російського нападу. Після вторгнення росії в Україну у 2022 році НАТО посилює військові контингенти, розгортає важке військове обладнання та будівництво військових баз і полігонів для тренувань уздовж 2500 кілометрів кордону з росією. Польща особливо активна у цьому процесі, витративши значні кошти на військові цілі та дозволивши розгортання військ НАТО на восьми базах по всій території країни. Окремі країни Європи також активно включилися у відновлення свого військового потенціалу. Так, німецька «Frankfurter Allgemeine» цитує слова міністра оборони Німеччини Б. Пісторіуса, який критикує бюджетну пропозицію світлофорної коаліції. Він попереджає, що збільшення оборонного бюджету, яке, на його думку, є занадто низьким, уповільнить нарощування збройних сил. Генеральний інспектор Бундесверу К. Брейер також закликав забезпечити гарантії значного збільшення витрат на оборону в найближчі роки. Він попереджає, що росія може виступити проти країн НАТО приблизно у 2029 році. За його словами, росія наразі нарощує потенціал, який виходить далеко за межі того, що було б їй необхідно для ведення загарбницької війни в Україні. Дописувачі французької «Le Monde» К. Дітеріх та Б. Квенель коментують візит прем'єр-міністра Індії Н. Моді до Москви. Стверджується, що він підтримує свої стосунки з росією, незважаючи на розбіжності щодо ситуації в Україні. Н. Моді висловив підтримку ідеї миру через діалог з путіним, використовуючи термін «шлях до миру через діалог». Оглядачі зауважують, що Індія, яка захищає політику «багатовекторного упорядкування», утримується від прямих засуджень російської агресії, але закликає до миру і переговорів. Угорська «Portfolio» прямо вказує, що Індія, очолювана Н. Моді, стала на бік росії в глобальній геополітичній грі, що вигідно для путіна. Автор статті відзначає, що візит Н. Моді до росії викликав занепокоєння у Вашингтоні, зокрема через загрозу санкцій для компаній, що співпрацюють з росією, але підтвердив стратегічну позицію Індії на світовій арені. Натомість Президент України В. Зеленський розкритикував візит

Н. Моді як «величезне розчарування». Литовська «Verslo žinios» нагадує, що компанія з імпорту та переробки нафти «Orlen Lietuva», якою керує польський нафтовий концерн «Orlen», припинила переробку російської нафти у квітні 2022 року, коли почалася війна в Україні. У повідомленні, поданому до Центру реєстрації «Orlen Lietuva», йдеться, що з огляду на триваючу енергетичну кризу, яка посилилася після вторгненням росії в Україну, велика увага буде приділятися реалізації ключових інвестиційних проєктів, підвищенню ефективності використання виробничого обладнання, зниженню енергоспоживання та забезпеченню стабільності роботи, збільшенню продажів на внутрішній ринок і зниження витрат. Компанія заявляє, що не відчуває дефіциту запасів нафти, але наголошує, що на її результати негативно вплинули санкції на російську нафту та подорожчання сировини. Водночас, за інформацією німецького журналу «Focus», російський напад на Україну має не тільки негативний вплив на економіку. Відповідні тенденції продемонстровано на прикладі збройної компанії «Rheinmetall», яка отримала рекордне замовлення від Бундесверу на постачання до 6500 автомобілів на суму до 3,5 млрд євро. Ця угода, йдеться у статті, показує, наскільки російська атака на Україну дала західним оборонним компаніям, таким як «Rheinmetall», економічний поштовх.

Мирні пропозиції та переговорний процес продовжують залишатися серед основних тем закордонних інтернет-видань.

Італійська газета «Libero Quotidiano» розмірковує над нещодавно опублікованими пунктами мирного плану щодо України, запропонованого двома радниками Д. Трампа – К. Келлогом і Ф. Флейцем. Саме цей план, за інформацією деяких джерел, на які посилаються журналісти, швидше за все буде реалізований, якщо Д. Трамп стане новим президентом США. На думку журналіста видання, хоча змусити Київ до переговорів точно не стане серйозною перешкодою для лідера республіканців, навряд чи буде легко змусити кремль відмовитися від своїх амбіцій. У статті М. Арнспергнера для німецького журналу «Focus» йдеться про візити прем'єр-міністра Угорщини В. Орбана до Москви та Києва, під час яких він із власної ініціативи виступив посередником у конфлікті, але йому довелося визнати, що ідеї Москви та Києва щодо вирішення конфлікту далекі. Але, пише журналіст, є й інші сигнали. За його словами, Президент України В. Зеленський та його уряд зробили помітну зміну риторики. Під час виступу в Брюсселі В. Зеленський наголосив, що Україна не має «вічного часу чи інтересу відтягувати війну з росією», тому протягом кількох місяців буде представлено новий мирний план. Примітно також, пише журналіст, що В. Зеленський залишив без коментарів «посередницькі» пропозиції В. Орбана, але й не відхилив їх. Натомість експерт з росії Г. Манготт налаштований скептично і не думає, що в Києві та/або Москві є справжня готовність вести переговори. Директор Міжнародного центру оборонних досліджень І. Каннік, думку якого наводить естонська «Eesti Päevaleht», вважає, що дуже мало ймовірно, що росія навіть розглядатиме перемир'я до того, як відбудуться президентські вибори в США, і є велика ймовірність того, що це російські інформаційні операції. Мета, каже експерт, звичайно, полягає в тому, щоб створити плутанину серед союзників України і тим самим або зменшити, або принаймні уповільнити підтримку, яку надають Україні. Він вважає, що росія також хоче показати, особливо країнам Глобального Півдня, що вона щиро хоче миру, але насправді розбіжності між сторонами занадто великі, щоб почати серйозні мирні переговори. Своєю чергою автор допису в чеському виданні «Reflex» В. Бучерт стверджує, що мир будь-якою ціною не припинить війну. За його словами, досвід історії показує, що злочинні режими не зупиняють заклики до миру. Переговори про угоду в Україні в нинішніх умовах, які влаштовують путінську росію, не

призведуть до тривалого миру, наголошує В. Бучерт. На його переконання, подібно до Другої світової війни, фундаментальною проблемою демократичного світу є те, що Захід, очолюваний США та НАТО, не готовий до можливого глобального конфлікту чи поєднання більших війн у різних частинах світу.

Упродовж липня 2024 року більшість повідомлень у закордонних медіа щодо української проблематики мала позитивну тональність. Частка позитивних повідомлень становила 46,63 %. Водночас частка нейтральних повідомлень склала 41,85 %, а негативних – 11,52 % (див. діаграму 10).

Найчастіше закордонні інтернет-медіа у позитивному контексті висвітлювали мирні ініціативи Президента України та діяльність української влади, реакцію політиків і громадських діячів та організацій на події в Україні, надання допомоги нашій державі. Упродовж аналізованого періоду в позитивному тоні місце і роль України у світовій політиці представлені в 109 статтях і повідомленнях. 113 статей і повідомлень вирізнялися нейтральною тональністю, а 30 – негативною. Що стосується ситуації в Україні безпосередньо під час російського вторгнення, то позитивна інформація представлена в 57 статтях і повідомленнях. 36 статей і повідомлень мали нейтральну тональність, а 11 – негативну (див. діаграму 11).

Упродовж липня 2024 року лише позитивна тональність статей прослідковується в матеріалах інтернет-видань Великої Британії («The Guardian», «The Independent»). Переважна більшість позитивних статей і повідомлень також була опублікована у виданнях Швеції («Aftonbladet», «Svenska Dagbladet»), Чехії («Aktuálně.cz», «Reflex»), Естонії («Postimees», «Eesti Päevaleht»), США («New York Post», «Time»), Литви («Verslo žinios», «Lietuvos rytas») та Іспанії («ABC», «El Mundo»).

Журналіст британської «The Guardian» К. Стейсі описує візит до Великої Британії Президента України В. Зеленського. Він зазначив, що 19 липня В. Зеленський виступив перед британським парламентом із проханням надати можливість більш вільно використовувати зброю британського виробництва. У своєму зверненні Президент України заявив, що якщо обмеження на західну зброю буде знято, це допоможе Києву зміцнити оборону й забезпечити передові позиції. За словами прем'єр-міністра Великої Британії К. Стармера, те, що В. Зеленський став першим іноземним лідером ХХІ століття, який особисто звернувся до кабінету міністрів, свідчить про повагу до України у Великій Британії та в усьому світі. Репортер із закордонних справ британської «The Independent» Т. Уотлінг взяв інтерв'ю в українського чемпіона з боксу у суперважкій вазі О. Усика під час відправки конвою з півсотні автомобілів, подарованих британцями в рамках благодійного заходу «Автомобілі для України». Усі транспортні засоби були заповнені наборами гуманітарної допомоги. О. Усик приєднався до нового посла України у Великій Британії, колишнього головнокомандувача ЗСУ В. Залужного, щоб вшанувати тих, хто виїжджає. Зазначається, що це була перша публічна поява посла В. Залужного на його новій посаді, і вона була відзначена вдячністю Великої Британії. Шведські видання у позитивному тоні пишуть про надання різноманітної допомоги нашій державі – від військової до гуманітарної. Так, шведська «Aftonbladet» інформує своїх читачів про те, Нідерланди надали експортні ліцензії на 24 винищувачі типу F-16 і сім двигунів. Дата поставки невідома, але це має бути «незабаром». Повідомлення було одним з останніх, які оголосив перехідний уряд Нідерландів з К. Оллонгрена як міністром оборони до того, як новий уряд почне працювати. У листі до парламенту К. Оллонгрена написала, що ліцензії були видані кілька тижнів тому. Техніка може бути використана для нанесення ударів по цілях у росії, якщо це буде зроблено для самозахисту. В іншій статті видання повідомляється, що Швеція допоможе Україні побудувати систему 112,

підключену до українських екстрених служб. Шведський уряд вирішив, що трохи менше 10 млн крон буде взято з бюджету допомоги для проекту. Міністр з питань співробітництва та зовнішньої торгівлі Швеції Й. Форсселл зазначає, що українська система сигналізації наразі бореться з кількома проблемами. Він сподівається, що нову діючу систему сигналізації буде встановлено вже цього року. Естонський експерт із безпеки Р. Сакс у статті для «Postimees» пише, що українська національна оборонно-промислова компанія «Укроборонпром» почала масове виробництво небезпечних для росії безпілотників у кількості понад 1000 на місяць, які можуть вражати цілі на відстані понад 1000 км і це винятково велике досягнення. Експерт наголошує, що ці безпілотники можуть досягати цілей майже у всій європейській частині росії, де розташована більшість важливих військових цілей. Журналіст чеського видання «Aktuálně.cz» також розмірковує над можливостями України завдати ударів по території росії на велику відстань. У статті зауважується, що США передали Україні ракети великої дальності ATACMS, але захисники не можуть використати їх так, як хотіли б проти російської агресії. Натомість Київ впорався самостійно – почав використовувати свою зброю, спочатку призначену для топлення кораблів – протикорабельні ракети «Нептун», модифіковані для наземного нападу на вразливі енергетичні об'єкти в росії. Стверджується, що зараз Україна працює над модифікацією «Нептунів», щоб їх можна було використовувати для подальших ударів по наземних цілях. Модифіковані «Нептуні» – одна з кількох українських інновацій, створених за потребою, наголошує оглядач чеського видання.

Нейтральні повідомлення щодо подій в Україні упродовж липня 2024 року з'являлися переважно в інтернет-виданнях Канади («National Post», «Toronto Sun»), Франції («Le Monde», «L'Obs»), США («New York Post», «Time»), Японії («Japan Today», «The Asahi Shimbun»), Нідерландів («Algemeen Dagblad», «De Telegraaf»).

Канадські видання «National Post» і «Toronto Sun» із нейтральних позицій висвітлюють міграційну політику власної держави щодо українців. Зазначається, що вона є досить лояльною й відрізняється від схожих правил для представників інших держав. З огляду на зазначене співробітниками Федеральної імміграційної служби Канади попередили уряд, що розробка програми екстрених віз для українців, переміщених під час війни, ризикує підірвати систему тимчасової імміграції. Співробітники Департаменту імміграції висловили стурбованість із цього приводу у службовій записці Ш. Фрейзеру, тодішньому міністру імміграції, незабаром після оголошення про програму. Журналісти повідомляють, що документи були оприлюднені в рамках судового позову проти федерального уряду двох афганських канадців, які стверджують, що Канада дискримінувала афганських біженців, ставлячись до них інакше, ніж до українців, які тікали від російського вторгнення. Канадська «National Post» цитує старшого наукового співробітника Центру інновацій у міжнародному управлінні (CIGI) У. Уорка, який вважає, що зобов'язання Канади, оголошене у лютому 2024 року, поставити Україні 800 вироблених у Канаді розвідувальних безпілотників із передовою технологією камер, може допомогти дати поштовх розвитку галузі. Це одна з областей, де канадська військова допомога Україні може бути значно розширена, щоб допомогти досягти мети України щодо постачання одного мільйона безпілотників на рік для ЗСУ. На думку автора, безпілотники перевизначають методи ведення війни, а Україна є випробувальним полігоном. Репортер американської газети «New York Post» Р. Рейс пише, що, за даними України, понад 19 тисяч дітей було депортовано до росії або примусово перевезено до районів, які знаходяться під її контролем. росія паралельно нарощує зусилля із використання українських дітей вже як майбутніх солдатів, відправляючи їх до російських «військово-патріотичних» таборів. Експерт із

правових питань із Регіонального центру з прав людини у Києві К. Рашевська називає це «політичною індоктринацією» українських дітей, вважаючи, що небезпека російського перевиховання полягає в тому, що воно заперечує саме існування національної ідентичності українських дітей. Американський журналіст, кореспондент журналу «Тайм» С. Шустер стверджує, що в Україні очікують дуже важкий період тривалістю у 8–10 місяців, якщо переможцем президентських виборів у США стане Д. Трамп. Джерело видання переконане, що він буде змушувати Київ прийняти мирний договір, складений на користь росії, під загрозою втрати військової допомоги. Опосередковане підтвердження цієї тези наводить японська «Japan Today». Видання цитує слова Президента України В. Зеленського, який заявив, що не може передбачити, що зробить Д. Трамп, якщо поверне президентство в листопаді. В. Зеленський, виступаючи у Вашингтоні, коли світові лідери зібралися на саміт НАТО, висловив надію, що Д. Трамп не вийде з 75-річного Альянсу НАТО, а Америка продовжить підтримувати Україну в її захисті від вторгнення росії. Натомість журналіст нідерландського видання «De Telegraaf» А. Беккер наводить реакцію щодо російсько-українського конфлікту та ролі в ньому Китаю. Він зазначає, що тон НАТО щодо Китаю був більш критичним протягом останніх двох років за підтримку російської війни проти України, але ніколи раніше союзники так відкрито не погрожували вжиттям заходів. Під час щорічного саміту НАТО, пише А. Беккер, у спільній заяві глави держав і урядів закликали Китай «припинити будь-яку матеріальну та політичну підтримку військових зусиль росії». При цьому журналіст зауважує, що американці вже деякий час наполягають на жорсткішому тоні стосовно Китаю, проте країни ЄС обережніші.

Негативна тональність інформаційних повідомлень про Україну прослідковувалася передусім в інтернет-виданнях Бельгії («The Brussels Times», «POLITICO»), Польщі («Rzeczpospolita», «Do Rzeczy»), Угорщини («Portfolio», «Nepszava»), Словаччини («Nový čas», «Denník N»), Литви («Verslo žinios»).

Помічник головного редактора бельгійського «POLITICO» О. Джордано аналізує нове дослідження Європейської ради з міжнародних відносин, проведене в Україні та 14 країнах ЄС стосовно ставлення європейців до російської агресії в Україні. Більшість респондентів у країнах ЄС не вірять у перемогу України та виступила проти збільшення видатків на оборону нашої держави. Опитування проводилися в травні 2024 року. Згідно з наведеними даними, європейці схильні вірити, що Україна не перемає росію на полі бою, причому приблизно від третини до половини опитаних вважає, що війна завершиться врегулюванням шляхом переговорів. За інформацією словацької газети «Nový čas», прем'єр-міністр Словацької Республіки Р. Фіцо заявив, що членство України в НАТО призвело б до зіткнення між НАТО і РФ. Він вітає той факт, що «у висновках останнього саміту НАТО з'явилося формулювання, яке підтверджує, що Україна приєднається до Альянсу лише за умови згоди всіх країн-членів НАТО та виконання всіх умов». Литовська «Verslo žinios» звертає увагу на твердження росії про те, що вона завдала ударів по трьох українських авіабазах за лічені дні. Це є свідченням прогалин у можливостях протиповітряної оборони Києва, і це також підняло питання про те, як буде захищений флот винищувачів F-16, підкреслює оглядач видання. Директор "Rochan Consulting", аналітичної групи, яка вивчає конфлікт, К. Музика сказав, що основною проблемою є відсутність протиповітряної оборони дуже короткого та малого радіусу дії. Це не дозволяє Україні збивати російські безпілотники. Він каже, що Києву доведеться досить часто передислокувати F-16. Т. Баласса у статті угорської «Nepszava» розповідає про важке становище в Закарпатті на фоні війни в Україні. За словами автора, у прикордонних селах чоловіки, що не зареєструвалися для мобілізації, часто ховаються від правоохоронців і намагаються уникнути служби.

Війна призвела до значної кількості загиблих і поранених. У районі, що межує з кордоном, діють обмеження на роботу в полях, щоб не заважати роботі прикордонників. Кількість осіб, які ухиляються від мобілізації, у Закарпатті перевищує 60 тисяч, а по Україні загалом – близько 400 тисяч, стверджує Т. Баласса. Проблематику мобілізації порушує й бельгійське видання «POLITICO». Дописувач Т. Ревунець – київський політичний оглядач й активіст, у своїй колонці критикує окремі аспекти нового закону про «прискорену» (на його думку) мобілізацію. Зокрема, він стверджує, що існує небезпека життя людей з особливими потребами, таким як його мама, якій 75 років, через те, що їх опікунів (і автора в тому числі) можуть мобілізувати до армії. Польський публіцист В. Гадовський в інтерв'ю «Do Rzeczy» заявив, що це буде скандал, якщо українці отримають дешеву електроенергію з польського вугілля, а поляки будуть платити повну ціну за виробництво електроенергії в Польщі. Крім того, В. Гадовський вважає угоду, яку прем'єр-міністр Польщі Д. Туск уклав із Президентом України В. Зеленським щодо питань безпеки, дуже небезпечною або навіть «спробою втягнути Польщу у війну». Оглядач «Rzeczpospolita» з питань логістики Р. Пржибильський пише, що конкуренція з боку українських компаній зростає за підтримки польських залізничних перевізників, що може виявитися дуже небезпечним для місцевих гравців. Автор нагадує, що червні 2023 року «Укрзалізниця» зареєструвала нову компанію Ukrainian Railways Cargo Poland (URCP). У червні 2024 року вона отримала ліцензію на вантажні перевезення в межах Євросоюзу, що запрацює у 2025 році з двостороннім транспортуванням. Реєстрація Української залізниці Cargo Poland (URCP) означає, що на ринку з'явився додатковий конкурент, підкреслює Р. Пржибильський. Низка критичних статей в угорських і словацьких виданнях стосується передусім припинення транзиту російської нафти через Україну до Угорщини та Словаччини, що, на думку оглядачів, шкодить двостороннім відносинам Угорщини й Словаччини, з одного боку, та України, з іншого.

Отже, закордонні інтернет-медіа відзначають активізацію зусиль щодо проведення мирних переговорів між росією й Україною. Ідеться як про просування формули миру Президента України В. Зеленського, так і дискусійні спроби угорського прем'єр-міністра В. Орбана, який відвідав з офіційними візитами Київ, Москву та Пекін, просуваючи ідеї мирних переговорів, які значна частина закордонних оглядачів пов'язує з росією. Серед позитивних здобутків України оглядачі та експерти називають загалом успішне й ефективне стримування російського наступу в Україні та завдання болючих ударів по російській військовій інфраструктурі, передусім у Криму. Водночас закордонні медіа й надалі відзначають посилення кризових явищ в українській енергетичній сфері, пов'язаних із ракетними ударами росіян. Також відзначено недостатній потенціал української ППО, що стало причиною низки жахливих трагедій, у тому числі і влучання російської ракети в київську дитячу лікарню «Охматдит». Критичні зауваження на адресу України переважно пов'язані зі складнощами проведення мобілізації в Україні, заборонаю України на транзит російської нафти до Угорщини та Словаччини, а також побоюваннями щодо конкуренції українських товарів і послуг на ринку держав-членів ЄС.